

Pol ndê bapia ñamata-ña têñ Timoti Yom whê bapia dindéc sa-ña

Timoti in ñgac gameñ Galesia-ña, nañ ndê malachu Listra. Timoti damba in ñgac Grik-ña, ma dinda in awhê Israel-ña nañ kêñ whiñ Yisu (2 Tim 1:5). Têm daêsam Timoti kêsêlêñ whiñ Pol ma kôm gwelen whiñ in (Rom 16:21, Apo 16-20). Tiñambu Timoti yob lau sêkêñ whiñ-ña yêc malac Epesas, ma Pol to bapia dindéc têñ in têñ ndoc dinañ. In kêkiñ bapia dau têñ Timoti, magoc to yom daêsam nañ gic lau sêkêñ whiñ-ña hon ñawaê.

Pol kêñ puc Timoti tu kêdôhônwaga tasan-ña. In tôc bu mboe ñac oc sêkôm lau si sêkêñ whiñ tisac. In gêm la Timoti bu yob ndê lêñ ti sakiñ ñapep bu lau sêkêñ whiñ-ña sêlic ma sênkuc. Ma in tôc lêñ ñayham-ñayham nañ gic waê lau bata ti lau nañ sem akiñ ti sêyob gôlôwac dabuñ.

Pol gic hu ndê bapia têñ Timoti

¹ Aô Pol, Yisu Kilisi ndê ñapospel, gato bapia dindéc. Anötö nañ gêm yac si, lu Yisu Kilisi sic atu yom ma sênjaliñ aô sa, dec gati aposel. Yisu dau, in ti gêñ ñayham hon nañ dakêñ batan, nañ ñadau.

² Aô gato yom dindéc têñ am Timoti, nañ aô galic am gitôm aô atungac ñandô, tu am nem kêñ whiñ-ña. Mwasin ti tawalô ma yom malô têñ am, akêñ Daman Anötö lu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi.

Yom pi kêdôhônwaga tasan

³ Têñ ndoc aö gatêñ gameñ Masedonia-nga ga, nañ aö gateñ am bu gacgeñ mbo malac Epesas, bu kêñ yao lau nañ sêndôhôn yom tasan bu sêhu siñ. ⁴ Ma bu sôm têñ ñac bu sêhu miñ akwa ñambwa-ñambwa siñ, ma yom daêsam nañ êlêmê sêsôm pi apai ti puñgaci si ñaê, nañ sêhu siñ bocdinañ. Yom kain dïnañ kôm lau atac lu-lu, ma sêhu lêñ ñayham sem akiñ Anötö ti sêkêñ whiñ iñ-nga siñ. ⁵ Aö gateñ am bu ndic yao lau dau bu sêhu si yom tasan hoñ siñ, tu bu lau sêkêñ whiñ-nga hoñ sêsap mêtê atac whiñ-nga dôñ. Mêtê dau datap sa yêc lau ti ñalôm ñawasi, nañ sêmbo ti atac pa su tu ñac si lêñ gitêñ-nga, ma sêkêñ whiñ ñaŋga. ⁶ Lau ñatô sêhu lêñ dau siñ su ma sêsap yom ñambwa-ñambwa dôñ. ⁷ Ñac atac whiñ bu sêndôhôn Anötö ndê yomsu têñ lau, ma sêkôm gêñ dau ti licwalô eñ sêmbo. Tigeñ ñac sêñyalê yom dau ñahu ñandô dom.

⁸ Yac bu neñ gauc sa pi Anötö ndê yomsu ñagwelen ti ñahu ñapep, dec oc dalic bu yomsu dau iñ gêñ ñayham. ⁹ Ma tañyalê bu yomsu nañ Anötö kêñ têñ Moses, nañ gic waê lau gitêñ dom. Magoc iñ ndê yomsu gic waê lau kain bocdec. Lau wachuc dinda nañ sêtec bu sêsôc yomsu dau ñapu, lau nañ sêtec Anötö ti ndê gêñ dabuñ hoñ, ma sêsap mêtê sac ti mêtê ñadômbwi dôñ. Ma lau nañ sic dindai ti dambai me lau ñatô ndu-nga. ¹⁰ Ma yomsu dau gic waê lau nañ sêkôm mêtê mockaiñ-nga ti mêtê nañ so pwac nañ Anötö kêmatin tu awhê lu ñgac sênem dau-nga, ma lau nañ sêñgaho lau ma sêkêñ têñ lau ñatô semlhi ñac sêti lau akiñ ñambwa, lau tasan, ma lau nañ sêsôm yom tasan yêc lau sêmatôc yom-nga aŋgô-nga. Aêc! Anötö ndê yomsu gic waê lau

bocke nanj sêkôm mêtê sac, nanj so yom pi lêñ solop nanj yac tandôhôn. ¹¹ Ma lêñ solop dau kêkuc ñawaê ñayham nanj Anötö kêñ sip aö amanj bu wandôhôn têtj lau. Ma ñawaê dau tôc inj ndê waê ti ñaclai ma ñawasi asê têtj yac.

Pol gêm danje Pômdau tu tawalô inj-nga

¹² Aö wanem danje yac neñ Pômdau Yisu Kilisi, nanj kêñ ñanğa têtj aö, bu inj gêlic aö gitôm bu wakôm inj ndê gwelenj ñawaê ñayham-nga, dec kêyalinj aö sa bu wanem akinj inj. ¹³ Aö ñgac nanj muñ-nga gasôm yom sac sambuc pi Yisu ti ndê lau sêkêñ whinj-nga, ma gakêñ kisa ñac ma gac lau ñatô. Magoc Yisu Kilisi gêlic bu aö neñ gauc sa dom, ma gakêñ whinj inj su dom, dec gakôm gêñ dinanj, ma tu dinanj-nga dec inj tawalô aö ma gêm aneñ ñalôm kwi. ¹⁴ Yac neñ Pômdau kêsâlê aö ahuc ña inj ndê mwasiñ, dec mêtê dakêñ whinj-nga ti mêtê atac whinj-nga nanj gic lau nanj sêkêñ whinj Yisu Kilisi ñawaê, nanj inj kêñ têtj aö.

¹⁵ Yom dec aö bu wasôm, inj yom ñandô ma yom ñayham bu lau hoñ sêkôc sa ma sêkêñ whinj. Ma yom dau bocdec, “Yisu Kilisi sip nom meñ bu nem lau nanj sêkôm mêtê sac, nanj si.” Yom dau gic waê aö daun solop, bu muñ-nga aö ñgac gakôm sac-nga gahôc gêlêc lau hoñ su. ¹⁶ Ma bocdinañ dec Yisu Kilisi tawalô aö ñgac sac dec, tu bu lau hoñ sêlic ñalêñ nanj inj hê yom malô sa têtj aö, ma kêñ ñasawa têtj aö bu wanem neñ ñalôm kwi. Ma lau nanj bu sêkêñ whinj inj, ma sêtap señ sêndöc tali ñapan-nga sa, nanj oc tôm bu sêtap inj ndê tawalô sa, ñalêñ tigenj tôm aö gatap sa.

¹⁷ Yac neŋ Anötö inŋ Kiŋ atu naŋ mbo titêm-titêm, ma oc pacndê dom. N̄amalac danŋ sêlic inŋ aŋgô su dom, magoc inŋ tigenŋ inŋ Anötö n̄andô. Tu yom honŋ dinaŋ-ŋga dec tampiŋ inŋ, ma dapo inŋ ndê waê sa, kwahic dec ma nditôm bêc honŋ. Yomandô!

Pol puc Timoti dôŋ bu lhac ŋaŋga

¹⁸ Aneŋ balê Timoti. Muŋ-ŋga lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sêlhac sêtôm propet ma sêhoc yom asê pi am. Kwahic dec aô bu wanem la am bu gauc nem lau dau si yom ŋapaŋ, bu puc am dôŋ bu lhac ŋaŋga, ma ndic siŋ ŋaŋga tu Anötö ndê yom n̄andô-ŋga.

¹⁹ Kôc nem kêŋ whiŋ dôŋ, ma atac pa su tu am nem lêŋ naŋ am sa mbo Anötö aŋgô-ŋga. Lau ŋatô sêtec yom n̄andô, ma bocdinaŋ dec ŋac si sêkêŋ whiŋ giŋga su, gitôm waŋ naŋ gwêc gic popoc pi hoc gi.

²⁰ Gauc nem Himeneus lu Aleksanda, ŋgac lu naŋ sêtec yom n̄andô dec kamasuc inŋ lu su sêsip Sadaŋ amba, tu bu sêŋyalê si giso, ma sêsôm yom sac pi Anötö tiyham dom.

2

Nagôliŋ daten mbec-ŋga

¹ Gêŋ ŋamata-ŋga aô bu wateŋ am bu êmgilí lau sêkêŋ whiŋ-ŋga pi lêŋ daten mbec-ŋga. Sôm têŋ ŋac bu sêteŋ mbec tu lau honŋ-ŋga, ma sênem danŋge Anötö tu ŋac-ŋga. Gêŋ bocke naŋ sêpônda, naŋ sêndac Anötö, ma sênem lau ŋatô awha têŋ inŋ.

² Aô atac whiŋ bu sêteŋ mbec tu kiŋ ma lau honŋ naŋ sem gôliŋ yac-ŋga, bu sênem gôliŋ yac ŋapep e dambo ti yom malô, ma datoc Anötö sa ti dasa neŋ lêŋ honŋ dabuŋ eŋ. ³ Mbec kaiŋ dinaŋ inŋ gêŋ ŋayham, ma yac neŋ Anötö naŋ gêm yac si, naŋ gêlic

ņayham. ⁴ Bu Anötö tac whiņ bu lau hoņ sêņyalê yom ñandô pi Yisu, e sêkêņ whiņ ma sêtap Anötö ndê mwasiņ nem ñac si-ņga sa. ⁵ Yac tanyalê bu Anötö tigeņ dê mbo, ma ñgac nem siliņ-ņga tigeņ mbo Anötö ma lau nom-ņga ñalhu, iņ Yisu Kilisi dau. ⁶ Iņ ñgac naņ kêņ dau ma mbac ndu bu nemlhi lau hoņ si sac ñatôp, ma êņgapwêc ñac su yêc sakiņ mêtê sac-ņga. Gêņ dau meņ sa tôm ñandoc naņ Anötö kêmatiņ tidôņ muņ su, ma tôc Anötö ndê lêņ nem lau si-ņga asê. ⁷ Ma iņ kêyalıņ aô sa gati iņ ndê ñgac aheņ-ņga ti iņ ndê aposel, bu wandôhôn yom ñandô naņ yac lau dakêņ whiņ-ņga hoņ dasap dôņ, naņ têņ flau gameņ apa-ņga. Aô gasôm yomandô, aô kasau dom.

⁸ Aô tac whiņ bu lau sêhóc amba sa ma sêteņ mbec tôm gameņ sambob. Magoc ñac sêyob dau bu sêsa si lêņ dabuņ eņ. Asa naņ atac ñandê têņ lau me sôm lau ñatô, naņ hóc amba sa ma teņ mbec dom.

Lauwhê sêkêņ whiņ-ņga si lêņ

⁹ Aô tac whiņ bu lauwhê sêhêgo dau êņlêc tu ñakwê ñayham-ñayham bu sêsôc-ņga dom. Whê ñac si gauc sa pi ñakwê ñaôli atu-tu ma gôlôn ñayham gitôm gol me kôm, ma pi mêtê sênem bochiņ kêclaun-ņga, bu gêņ hoņ dinaņ iņ gêņ ñambwa-ņga yêc Anötö aņgô-ņga. ¹⁰ Awhê asa naņ sôm bu nem akiņ Anötö, naņ bu kôm mêtê ñayham, dec mêtê dau gitôm iņ ndê ñakwê ti gôlôn ñayham.

¹¹ Têņ ndoc lau sêkac sa tu sêlic om-ņga, naņ aô tac whiņ bu lauwhê sênem dau dôņ ma sêkêņ danga Anötö ndê yom ñapep, ma sêsôc launğac ñapu. ¹² Aô atac whiņ bu lauwhê sênem dau dôņ, ma gakêņ yao bu ñac sêndôhôn me sênem gôliņ launğac dom.

13 Bu Anötö kêmasañ Adam mun, goc kêmasañ Ewa kêkuc in. 14 Ma Sadañ kêsau Adam mun dom, in kêsau Ewa e in kêgili Anötö ndê yom ma kôm sac. 15 Magoc tiñambu awhê dan kôc Anötö ndê †Ngac Nem Lau Si-nga, ma oc tôm bu lauwhê sêtap Anötö ndê mwasin nem nac si-nga sa tu ngac dinan-nga, ma tu nac sêsap mêtê dakên whin-nga ti atac whin-nga dôn, ma sem dabun dau ma sêsa si lên ti gauc nayham en.

3

Yom pi gôlôwac dabun si ngagôlôn

1 Yom dindec in yom nandô. Asa nan tac whin bu ti gôlôwac dabun si ngagôlôn,* nan atac whin gwelen nayham dan. 2 Bocdinan ngac nan bu yob gôlôwac dabun, nan yob dau napep, ma sa ndê lên gitên e lau dan gitôm dom bu sêpu in. In nem awhê tigen, ma kôm gên hon ti gauc nawa. Alic bu in ngac kain bocdec. In ngac kôc lau sa ti êmwasiñ nac-nga, ma ngac ti gauc gitôm bu êndôhôn lau. 3 I ngac nôm gên êniñ in-nga dom, ma ngac tac nandê-nga me ngac sôm lau-nga dom. In ngac malô ma in atac whin mone kêlêc dom. 4 Ngac nan bu yob gôlôwac dabun, nan yob dau ndê balêkoc napep e sêsoc in napu ma sêtoc in sa. 5 Namalac dan nan tôm dom bu nem gôlin in dau ndê gôlôwac, nan oc tôm dom bu nem gôlin Anötö ndê gôlôwac bocdinan. 6 Ma

---

* 3:1: Yêc 3:1-7 Pol to yom pi gôlôwac dabun si ngagôlôn. Yêc Yom Grik in to episkopos, nan danem kwi bu 'ngac namata-nga' me 'hetman.' Lau natô sem kwi bu 'Bisop.' Bocdinan Pol ndê yom hêganôn gôlôwac dabun si ngagôlôn hon gitôm Bisop me Siots Presiden me gêyobwaga.

ngac nan gêm dau kwi ma kêñ whiñ ñasawa apê eñ, nan akêñ in yob gôlôwac dabuñ dom. Bu mboe in oc toc dau sa e Anötö kêñ ñagêyô têt in, gitôm in kêñ têt Sadan. ⁷ Alic bu in ngac nan gôlôwac dabuñ ti lau nan sêmbo gôlôwac ñalôm dom, nan hon sêlic in ñayham. Ma bocdinan gitôm dom bu lau dan sêpu in, ma Sadan oc tôm dom bu ku in dulu.

⁸ Ma lau nan bu sênem akin gôlôwac dabuñ,† nan bocdinan. Nac lau nan sêsa lêt gitêt eñ ma tu dinan-nga lau hon sêtoc ñac sa. Nac lau tasan dom, magoc sêsôm yom ñandô eñ. Nac lau sênôm gêt êñ in ñac-nga dom, ma lau nan sêtalê lêt daêsam tu sêtap awa sa-nga dom. ⁹ Yom ñandô dakêt whiñ-nga nan ñahu sip ñalôm gi, nan sêsap dêt ñannga, ma sêsa lêt gitêt eñ tu bu sêmbo Anötö angô-nga ti atac pa su eñ. ¹⁰ Bocdinan lau nan mac bu akêt ñac tu sênem akin gôlôwac dabuñ-nga, nan anсахê ñac si lêt ti sakin muñ, ma lau nan si giso mbasi, nan goc sêkôc gwelen dau. ¹¹ Yom kain tigen hêganôn lau dau si lauwhê. Nac lauwhê ti lêt solop nan lau hon sêtoc ñac sa. Nac sêyob si whasuñ bu sêsôm yom bambalin pi lau ñatô dom, lauwhê gauc ñawa, ma lauwhê nan lau hon sêkêt whiñ bu gêt bocke nan sêkêt sip ñac amba, nan ñac oc sêyob ñapep eñ. ¹² Ngac bocke nan bu nem akin gôlôwac dabuñ, nan nem awê tigen ma nem gôlin in ndê awê ti balêkoc ñapep. ¹³ Lau nan sem akin ñapep, nan oc sêtap wê ñayham sa, ma ñac oc sêlhac ñannga ma

---

† 3:8: Yêc 3:8-13 Pol to yom pi lau bocke nan bu sênem akin gôlôwac dabuñ. Yêc Yom Grik in to diakonoi, nan danem kwi bu 'lau akin.' Bocdinan yom dau gic wê lau nan bu sênem akin gôlôwac dabuñ, gitôm pasto (ngacsakin), ma lau bata (ol elda), ma dabuñwaga.

atac l u-lu dom tu ñac si sêkêñ whiñ Yisu Kilisi-ñga.

Pol whê ndê bapia ñahu sa

¹⁴⁻¹⁵ Aö gakêñ batan bu ñasawa sauñ aö oc watêñ am waloc. Magoc aö gakôc gauc gi lu gi lu, bu mboe gwelen dan oc hê aö dôñ, ma boc-dinan dec gato bapia dindec têt am. Ma gato yom hon dindec bu wawhê am nem gauc sa pi lêt solop tu yac gôlôwac dabuñ tanñkuc-ñga. Bu yac dati Anötö Tali Ñadau ndê gôlôwac dabuñ ma yac datôm alhö ñanğa bu tambalan in ndê yom ñandô.

Yom tampiñ Kilisi-ñga

¹⁶ Ma yac lau nan tam akiñ Anötö, nan dakêñ whiñ yom pi Kilisi, nan ñahu atu ma sip ñalôm gi. Yomandô! Bu yac dakêñ whiñ yom bocdec bu:

In sip nom meñ ti ñamalac.

Ñalau Dabuñ whê in sa ma tôc asê bu in ñgac gitêt.

Ma anjela sêlic in.

Lau sêhoc ñawaê ñayham asê pi in yêc nom ñagameñ hon.

Ma lau sêkêñ whiñ in yêc gameñ sambob.

Ma Anötö kôc in sa, mbu têt in ndê gameñ ñawasi-ñga gi.

4

Lau oc sêhu yom ñandô siñ

¹ Ñalau Dabuñ tôc asê yêc awê bu têt têt ñambu-ñga, lau ñatô oc sêhu yom ñandô dakêñ whiñ-ñga siñ. Ma ñac oc sêñkuc Sadan ndê ñalau sac ti ñac si yom tasan. ² Lau tasan oc sêmeñ ma sêndôhôn yom tasan dau e sêtim lau ñatô ma sêhu yom ñandô

siŋ. Lau tasanɗ dinanɗ sêkôm gêŋ dau ti atac pa su, ɗahu bu Sadaŋ pôc ɗac si gauc ahuc e sênyalê si giso dom. ³ Ɗac sêkêŋ yao bu lauwhê ma ɗgac sênem dau dom, ma sic yao ɗac bu sêneŋ gêŋ daneŋ-ɗga ɗatô dom. Magoc yac lau naŋ dakêŋ whiŋ ma taŋkuc yom ɗandô, naŋ taŋyalê bu Anötö kêŋ gêŋ daneŋ-ɗga dau bu yac daneŋ ti danem danɗe iŋ. ⁴ Bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ, naŋ gêŋ ɗayham ma bocdinaŋ datec dom. Dakôc sa ma danem danɗe iŋ. ⁵ Anötö ndê yom ma mbec naŋ datenɗ, naŋ gitôm bu kôm gêŋ hoŋ ti dabuŋ.

Pol gêm la Timoti

⁶ Am bu whê yom hoŋ dindec sa têŋ am nem asidôwai sêkêŋ whiŋ-ɗga, dec am oc ti Yisu Kilisi ndê ɗgac akiŋ-ɗga ɗayham. Tôm am kôm e meŋ têŋ kwahic dec, sap yom ɗandô dakêŋ whiŋ-ɗga dôŋ, ma daŋam wambu yom ɗayham naŋ yac ac dulu têŋ am, bu gêŋ dau oc puc am dôŋ bu lhac ɗaŋga tôm bêc hoŋ. ⁷ Ma miŋ ɗambwa naŋ lau andô naŋ sem gauc Anötö, naŋ sic dulu têŋ lau wakuc, ma yom ɗasawa-ɗga hoŋ, naŋ am tec yêc-ɗga. Yob daôm nem lêŋ ɗapep, ma timêtê daôm tu bu ti Anötö ndê ɗgac gitêŋ-ɗga. ⁸ Lau naŋ sêtimêtê dau ɗamlic tu sêtap licwalô sa tu gêŋ nom-ɗga-ɗga, naŋ oc nem ɗac sa ɗandô dom. Magoc yac bu datimêtê dauŋ tu dasa Anötö ndê lêŋ gitêŋ-ɗga, oc nem yac sa ɗandô. Oc nem yac sa têŋ kwahic dec, ma têŋ têm ɗambu-ɗga bocdinaŋ.

⁹ Yom dec aö bu wasôm, iŋ yom ɗandô ma yom ɗayham tu lau hoŋ sêkôc sa ma sêkêŋ whiŋ-ɗga. ¹⁰ Anötö Tali Ɗadau kêmasaŋ lêŋ bu nem lau hoŋ si, ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ sêtap lêŋ dau sa su.

Bocdinaŋ yac dakêŋ batan bu oc datap yom dau ŋa-ŋandô sa, dec dalhac ŋaŋga ti dakôm gwelen bu dapuc yom dau dôŋ.

¹¹ Êmdôhôn yom hon dindec ma ndic atu lau bu sêsôc ŋapu. ¹² Yob daôm bu kôm nem gêŋ hon ŋapep, ma lau dan oc sêpu am bu am balê wakuc dom. Yob nem lêŋ mbo-ŋga, sôm yom ŋayham eŋ, sap mêtê atac whiŋ lau ti kêŋ whiŋ-ŋga dôŋ ŋaŋga, ma sa nem lêŋ gitêŋ bu tôc dôhôn ŋayham têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêlic ma sêŋkuc. ¹³ Kêŋ daôm sambuc bu nem akiŋ Anötö e tôm aö wahôc asê am. Sam in ndê yom nan sêto yêc, nan asê têŋ lau, nem mêtê ŋac, ma êmdôhôn ŋac.

¹⁴ Muŋ-ŋga, têŋ ndoc lau bata sêkêŋ amba sac am, nan ŋac si dan tisa gitôm propet, ma hoc yom asê pi mwasiŋ nan Ŋalau Dabuŋ oc kêŋ têŋ am, tu kôm Anötö ndê gwelen-ŋga. Kwahic dec aö bu wapuc am dôŋ bu kôm nem gwelen ŋapan ŋa mwasiŋ dinaŋ ŋa-ŋaclai. ¹⁵ Kôc aneŋ yom dindec sa ma kôm ŋandô sa. Kêŋ nem ŋalôm sambuc tu kôm Anötö ndê gwelen-ŋga, ma lau hon oc sêlic am nem gwelen ŋa-ŋandô yêc awê. ¹⁶ Yob daôm nem lêŋ ti yom nan am kêdôhôn têŋ lau, nan ŋapep. Sap lêŋ ŋayham ti yom ŋandô dôŋ ma lhac ŋaŋga, ma am bu kôm bocdinaŋ, dec am oc tap Anötö ndê mwasiŋ nem am si-ŋga ŋa-ŋandô sa, ma lau nan sêkôc am nem yom sa, nan bocdinaŋ.

5

¹ Am bu nem la ŋamalac andô dan, nan goc sôm yom ŋaŋga têŋ in dom. Sôm yom tôm am bu sôm têŋ am daôm damam. Ma nem la balêi wakuc tôm

am bu kôm têtj am daôm nem asimi. ² Lic lauwhê atu-tu tôm am daôm dinam, ma bawhêi nditôm am lhômwêi, ma kôm mêtê ñawasi ej têtj ñac.

Yom pi lauwhê sawa

³ Lauwhê sawa nañ si lau mba tu sênem ñac sa-ñga, nañ toc ñac sa ñapep ma nem ñac sa. ⁴ Magoc awhê sawa dañ bu ndê balêkoc me puñgaci ti puwêi sêmbo, goc gwelenj sênem inj sa-ñga yêc ñac amba. Ñalêñ dinañ ñac si lêñ sênem akiñ Anötö-ñga oc nem ñandô, ma sêô sakiñ nañ dinda ti dambai ma pui sêkôm têtj ñac muñ su. Ma lêñ dinañ gic Anötö tandô ñayham. ⁵ Magoc awhê sawa dañ nañ mbo tawasê ma pônnda lau tu sênem inj sa-ñga, nañ oc teñ mbec ôbwêc ma ac, ma takwê Anötö bu nem inj sa. ⁶ Awhê sawa nañ êlêmê po dau sa ña gêñ ñayham-ñayham nom-ñga, nañ gitôm awhê batê dañ yêc Anötö anjô-ñga.

⁷ Am whê yom dindec sa têtj lau sêkêñ whiñ-ñga hoñ, bu sêsa si lêñ ñapep e lau dañ sêtôm dom bu sêngôliñ yom pi ñac. ⁸ Asa nañ sôm bu inj kêñ whiñ Yisu, magoc gêm dinda lu damba me inj dau ndê lau sa dom, nañ tôc asê bu inj ndê kêñ whiñ inj gêñ tasanj, ma kôm mêtê sac sambuc hôc gêlêc lau nañ sêkêñ whiñ dom, nañ si mêtê sac su.

⁹ Mac bu akêñ awhê sawa dañ ndê ñaê sip lauwhê sawa si ñadênañ,* goc gauc nem gêñ

---

* **5:9:** Pol to yom pi lauwhê sawa si ñadênañ, magoc inj tôc ñadênañ dau ñahu tiawê dom. Lau ñatô gauc gêm bu ñadênañ dau gic waê lauwhê sawa hoñ nañ gôlôwac dabuñ Epesas-ñga sêyob ti sem sa - alic ñabatinj 16. Ma lau ñatô gauc gêm bu lauwhê nañ si ñaê yêc ñadênañ, nañ sêkêñ dau sambuc tu sênem akiñ Yisu ma gôlôwac dabuñ-ñga (ñabatinj 5, 10 ma 11).

bocdec. In bu ndê yala hôc gêlêc 60 su, nan goc gitôm bu mac akên in ndê naê sip lauwhê sawa si nadênan. Ma alic bu in awhê nan sap in nakwen dôñ napep têt ndoc in mbo tali. ¹⁰ Ma in awhê nan lau hon sêtoc in sa bu in awhê kôm mêtê nayham-nga. In yob ndê balêkoc napep, in awhê kôc lau sa ti êmwasiñ nac-nga, ma in gêm akiñ lau sêkên whiñ-nga, gitôm in kégwiniñ dau ma kégwasiñ nac gahi. Ma in awhê nan êlêmé gêm lau ti nawapac sa, ma kôm gwelen nayham daêsam whiñ bocdinañ. Awhê sawa nan ndê lêñ nayham gitôm dinañ, nan akên in ndê naê sip lauwhê sawa si nadênan.

¹¹ Magoc lauwhê wakuc nan sêti lauwhê sawa, nan akên nac si naê sip nadênan dom. Têt namata-nga nac oc sêkên si atac whiñ ma sêmatiñ pwac bu sênem akiñ Kilisi, magoc mboe nasawa sauñ nac oc nalôm pwê bu sênem ngac tiyham. ¹² Nac bu sêkôm bocdinañ, dec tôm nac sic si pwac dinañ popoc ma sêkôm giso atu. ¹³ Ma gêt natô whiñ. Lauwhê sawa wakuc natô sêsa lêñ oyom-nga e tidôn nac. Nac atac whiñ bu sêñsêlêñ sêlom-sêlom andu, ma sêsec gamen ti sêuñ lau natô si yom sa. Nac sêsôm yom daêsam so yom nayham dasôm-nga. ¹⁴ Tu dinañ-nga dec aô êlêmé gakên nagôliñ têt lauwhê sawa wakuc bu sênem ngac tiyham, sêkôc balêkoc, ma sêyob si andu ti si lau. Ma bocdinañ oc nditôm dom bu yac neñ nacyo dan sôm yom bu pu yac lau dakên whiñ-nga neñ lêñ. ¹⁵ Aô gasôm yom dinañ, nahu bu lauwhê sawa natô sêhu Anötô siñ su, ma sêsa Sadañ ndê lêñ.

¹⁶ Mac lauwhê nan akên whiñ Yisu, nan anğô. Awhê sawa dan bu mbo mac nem ton, dec mac

anem in sa andic nawaê. Ma bocdinañ oc kêñ nwapac têtj gôlôwac dabuñ dom, ma lauwhê sawa nan sêpônda dau nandô, nan gôlôwac dau oc tôm bu sênem ñac sa.

Yom pi lau bata

¹⁷ Lau bata nan sêkêñ dau sambuc ma sem gôlin gôlôwac dabuñ napep, nan datoc ñac sa êñlêc. Ma ñac nan sem mêtê ti sêndôhôn lau, nan yom dindec hêganôn ñac solop. ¹⁸ Gauc nem Anötö ndê yom nan sêto yêc bocdec bu:

Têtj ndoc mac akêñ makao sêkôm gwelen bolom-
 ñga, nan asô ñac tôkwa ahuc dom. Sênen bolom
 ñatô ô ñac si gwelen. *[Diut 25:4]*

Ma yac neñ yom dan tiyham yêc bocdec, “Asa nan bu kôm gwelen, nan akêñ in ndê ñaôli têtj in napep.” ¹⁹ Namalac tigen bu êngôlin yom pi ñgac bata dan, nan am ngô in ndê yom dau dom. Magoc lu me tö bu sêpuc in ndê yom dau dôñ, nan goc êmatôc yom dau. ²⁰ Am bu tap sa bu yom nandô, dec sôm ñgac bata dau yêc lau hon anjô-ñga, bu lau sêlic ma sêtôc dau.

Pol gêm la Timoti

²¹ Yêc Anötö lu Yisu Kilisi ma anjela nan Anötö kêyalin ñac sa, nan si anjô-ñga, nan wasôm têtj am bu êmkuc aneñ yom hon dindec, ma kôm mêtê ñayham eñ têtj lau hon. Lhac whin lau ton dan, ma lic ton dan sac dom. ²² Am bu êmyalin lau ñatô sa tu sêkôm gwelen-ñga, dec êmsahê ñac si lêtj mun, ma kêñ amam sac ñac sep dom. Ma yob daôm bu sa nem lêtj ñawasi eñ. Ndic ahê lau nan sêkôm mêtê sac, bu wêkain ñac si sac ñagêyô dom.

²³ Nôm bu nambwa dom. Nôm wain nagec tu am natak-nga. Ma oc nem am sa tu am nem gêmbac nan kôm am napan-nga.

Mête hon nan lau sêkôm oc men tiawê

²⁴ Lau natô si mête sac yêc awê, ma bocdinan nac si yom pi undambê gi su, ma Anötö kêmasan nageyô su bu kêñ têtñ nac têtñ têtñ nambu-nga. Ma lau natô si sac yêc siñ dau têtñ kwahic dec, magoc oc men sa tiawê têtñ têtñ nambu-nga, ma sêtap si nageyô sa. ²⁵ Ma nalên tigen, lau gitên natô si mête nayham yêc awê. Ma mête nayham nan kwahic dec yêc awê dom, nan oc tôm dom bu yêc siñ dau napan. Oc sa men tiawê.

6

Yom pi lau akiñ nambwa

¹ Sôm têtñ lau akiñ nambwa nan sêkên whiñ Yisu, bu sêsôc si nadaui napu, ma sêtoc nac sa napep. Nac bu sêkôm dom, goc lau nan sêlic, nan oc sêpu Anötö ndê naê ti yom nan yac tandôhôn pi in. ² Ma ngac akiñ dan bu ndê nadau kêñ whiñ Yisu whiñ, goc sôm têtñ ngac akiñ dau bu toc dau sa têtñ in ndê nadau bu inlu sêti asidôwa tu inlu si sêkên whiñ-nga lec dom. Magoc in nem akiñ in ndê nadau napep en, nahu bu in ndê gwelen oc nem ndê asidôwa kêñ whiñ-nga nan Anötö tac whiñ, nan sa.

Puc pi lau nan sêndôhôn yom tasan

Êmdôhôn yom hon dindêc têtñ lau sêkên whiñ-nga, ma êmgilí nac bu sêñkuc napep. ³ Namalac dan bu êndôhôn yom nan so anen yom nan gato sip bapia dindêc, me so yom nandô nan Pômdau Yisu

Kilisi dau kédôhôn, me so yom nan tandôhôn pi Anötö ndê lêñ, nan tôc asê bocdec bu. ⁴ In ñgac toc dau sa-nga, ma kéalê gêñ dan ñapep dom. In tac whiñ yom agwa-agwa ñambwa, ma yom nan kôm lau sêseñ dau. Tu yom kaiñ dinañ-nga dec lau sem lêmuñ dau, sic dau, sêsôm yom sac-sac pi dau, ma sêkôc gauc sac pi si asidôwai. ⁵ Lau kaiñ dinañ si gauc kêñsôn, ma sêseñ dau ñapañ. Yom ñandô dan yêc ñac si ñalôm dom. Ñac gauc gêm bu lêñ danem akiñ Anötö-nga ti lêñ sêtap awa sa-nga ñambwa.

Yom pi lêñ atac whiñ mone-nga

⁶ Magoc yac bu danem akiñ Anötö ma atac ñayham pi gêñ bocke nan in bu kêñ têñ yac, nan gitôm datap awa ñandô sa su. ⁷ Bu têñ têm dinañi sêkôc yac, nan dahôc asê amañ sawa, ma dambac ndu ti amañ sawa bocdinañ. ⁸ Magoc gêñ daney-nga ti ñakwê bu yêc yac-nga, dec yac atac ñayham pi gêñ dau. ⁹ Lau nan atac whiñ bu sêti lau ti lêlôm, nan si atac whiñ dinañ oc ti lêñ Sadañ êntôm ñac-nga, ma ñac oc sêpeñ ma sêsip in ndê akô sêndi. Ñac oc tagatu gêñ daêsam, ma sêsa lêñ gauc mbasi-nga tu sêtap gêñ dau sa-nga, e kôm ñac sêtisac ma sêniñga. ¹⁰ Sac daêsam ñahu yêc lêñ atac whiñ mone-nga. Lau ñatô sêhu si sêkêñ whiñ siñ su, ñahu bu mêtê atac whiñ mone-nga gêm ñac ahuc sambuc. Ma tu dinañ-nga dec ñawapac daêsam tap ñac sa.

Pol gic yomsu Timoti

¹¹ O Anötö ndê ñgac, am ñgô su nan. Ndic ahê mêtê sac hoñ dinañ. Êmsahê ñaŋga bu kôm mêtê gitêñ ma sa Anötö ndê lêñ eñ. Sap nem kêñ whiñ

ti mêtê atac whiņ lau-ņga dôn, puc daôm dôn bu kôm Anötö ndê gwelen ma lic ñakam sa dom, ma mbo ti nem lêņ malô eņ. ¹² Lhac ñaņga ma ndic siņ têņ lêtôm hoņ naņ bu ku am nem kêņ whiņ dulu. Muņ-ņga lê am hoc yom asê yêc lau daêsam aņgô-ņga bu am kêņ whiņ Yisu Kilisi. Gêņ dau tôte asê bu am tap Anötö ndê galem ndöc tamli ñapaņ-ņga sa su. Bocdinaņ sap galem dau ña-ñandô dôn ñaņga eņ. ¹³ Yêc Yisu Kilisi, naņ sôm ndê yom asê solop têņ Pontias Pailot, ma yêc Anötö naņ kêņ gêņ hoņ sêmbo tali, naņ aņgô-ņga, aö wandic atu am bocdec bu. ¹⁴ Yom hoņ naņ aö gac atu am, naņ êmkuc ñapep, ma sa nem lêņ solop ti dabuņ eņ, e yac neņ Pômdau Yisu Kilisi mbu meņ hôte asê, ¹⁵ têņ ndoc naņ Anötö kêyaliņ sa su.

Tampin Anötö dandic ñawaê. In tigen in gêņ hoņ ñadau. In kiņ hoņ si Kiņ, ma pômdau hoņ si Pômdau. ¹⁶ In mbo titêm-titêm ma oc pacndê dom. In ndöc ndê ñawê atu ñalôm, tôm dom bu ñamalac daņ tigasuc ñawê dau me lic in. In ndê waê ñayham ti in ndê ñaclai atu oc yêc ñapaņ. Yomandô!

¹⁷ Sôm têņ lau ti lêlôm bu sêtoc dau sa dom ma takwê ñac si awa nom-ņga bu nem ñac sa lec dom. Bu awa in gêņ yêc ñapaņ-ņga dom, oc ñiņga. Ndic atu ñac bu takwê Anötö naņ kêmwasiņ yac ña gêņ daêsam tu kôm yac atac ñayham-ņga. ¹⁸ Ma ndic atu ñac bu sêkôm mêtê ñayham eņ têņ lau hoņ, ma bu sêkêņ si awa ti wapa tu bu sênem lau ñatô sa, ma sêmwasiņ ñac-ņga. ¹⁹ Sêkôm bocdinaņ dec ñac oc sêpo si awa ñandô sa yêc undambê tu têm ñambu-ņga-ņga, naņ ñac oc sêtap lêņ ñandô dandöc tanli-ņga sa.

²⁰ O Timoti. Gwelen ti yom ñandô hon ñañ Anötö kên sip am amam, ñañ yob ñapep eñ. Ndic ahê lau ñañ sêsap yom ñambwa-ñambwa dôñ, ma sêndôhôn yom ñañ so yom ñandô. Lau dau gauc gêm bu ñac sêtap gauc ñandô sa, magoc mba. ²¹ Lau ñañ sêkên whiñ yom tasan dinañ, ñañ sêhu si sêkên whiñ Yisu siñ su.

Anötö ndê mwasin têt mac.

Anötö ndê Yom Lêñsêḿ Wakuc
The New Testament in the Bukawa language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Bukawa long Niugini

copyright © 2000 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bukawa

Translation by: Lutheran Bible Translators Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 9 Oct 2020

545e5ca3-1e95-59e4-8380-93951e023cf7